

De macht van schoolbesturen

Onlangs heeft staatssecretaris Dijkema twee basisscholen gekort op de rijksbijdrage. De reden was dat het onderwijs niet voldeed aan de eisen die de overheid daaraan stelt. De ene school liet de leerlingen zo veel vrijheid dat de staatssecretaris zich afvroeg of er überhaupt nog wel onderwijs werd gegeven, de andere school besteedde onvoldoende aandacht aan burgerschap en sociale integratie.

De staatssecretaris is bij mijn weten de eerste bewindspersoon die niet alleen de moed heeft om een oordeel te vellen over de kwaliteit van het onderwijs, maar ook bereid is daar consequenties aan te verbinden. Daarvoor verdient zij alle lof. Maar met het instrumentarium dat tot haar beschikking staat zal zij haar doelen niet kunnen bereiken. Van minder geld wordt het onderwijs op een school natuurlijk niet beter. Bovendien vloeit er nog steeds, ook nu er op het budget gekort is, heel veel geld naar deze twee ernstig falende scholen.

Het is begrijpelijk dat de PvdA zich op het gebied van het onderwijsbeleid terughoudend opstelt. We zijn bij té veel onderwijsvernieuwingen betrokken geweest die scholen en leerlingen meer kwaad dan goed hebben gedaan. Maar dat is geen reden om weg te kijken van wat overduidelijk een maatschappelijke misstand is: dat er kinderen zijn die onvoldoende kansen krijgen om het beste uit zichzelf te halen. Het gaat om grote aantallen. Maar liefst 89.000 kinderen bezoeken een basisschool die door de inspectie als zwak of zelfs zeer zwak wordt bestempeld.

Onderwijs is een zaak van levensbelang — voor kinderen én voor de samenleving. Het wordt gefinancierd met publiek geld. Toch heeft de overheid zich de afgelopen decennia steeds meer op afstand geplaatst. De rol van de inspectie nam af, de macht van de schoolbestu-

ren nam toe. Op zichzelf is er niets tegen een belangrijke rol voor schoolbesturen, maar aan de autonomie van een bestuur dat steken laat vallen mogen wel grenzen worden gesteld. Het ministerie van o.c.w. probeert nu voorzichtig om de macht van de besturen enigszins in te perken. ‘Stakeholders’ — zoals ouders, maar ook het bedrijfsleven en buurtbewoners — moeten hen ertoe prikkelen beter verantwoording af te leggen.

Nog afgezien van de vraag hoe dit praktisch moet werken (bedrijven zullen zich alleen met een school willen bemoeien als zij daar iets bij te winnen hebben) is het de vraag of het onderliggende probleem hiermee wordt opgelost. Als een schoolbestuur zijn verantwoordelijkheden niet waarmaakt, kan een vaag soort tegenmacht van stakeholders onvoldoende gewicht in de schaal leggen. In zo’n geval moet de overheid een bestuur gewoon naar huis kunnen sturen. Dat besturen die één of meer zwakke scholen onder hun hoede hebben volkomen vrij zijn om een nieuwe school te stichten is al helemaal te bizar voor woorden.

Inperking van de autonomie van schoolbesturen is tot dusver nauwelijks politiek bespreekbaar gebleken. Onmiddellijk wordt Grondwetsartikel 23, over vrijheid van onderwijs, in stelling gebracht. Maar vrijheid van onderwijs is iets anders dan het recht om slecht 3 onderwijs aan te bieden. Dat recht bestaat niet. Ik hoop dat mijn staatssecretaris het lef heeft om harde eisen te stellen aan de kwaliteit van schoolbesturen — en dat ze daadwerkelijk bereid is om falende en weigerachtige schoolbesturen naar huis te sturen.

Mijn steun heeft ze!

MARIJKE LINTHORST
Redacteur s&d